Tkalcovský rám

Při tkaní jsou spolu splétány dvě soustavy nití, které vzájemně k sobě leží v pravém úhlu. To je zásadní rozdíl k jiným textilním technikám. Při pletení, háčkování či paličkování se pracuje s jednou nití.

Techniky tkaní

Rovnoběžně probíhající systém nití je jedním z těchto systémů. Říká se mu osnova. Nitě osnovy probíhají spořádaně a pevně vedle sebe na tkalcovském rámu zepředu dozadu. Druhému systému se říká útek, což jsou nitě, které se proplétají mezi nitě osnovy.

Rozmístění nití osnovy umožňuje, aby jejich část byla vyzvednuta, a takto vzniká otvor zvaný prošlup, kterým jsou provedeny nitě útku. Na velkých tkalcovských stavech jsou nitě osnovy mechanicky ovládány, aby prošlup vznikal rychle. Vy budete muset na tkalcovském rámu za pomoci tkací jehly nitě útku postupně proplétat.

Aby nitě osnovy vedly souběžně a pravidelně vedle sebe, jsou vedeny tzv. hřebenem. Útek je vlastně nekonečný a za pomoci tkací jehly je prošlupem veden na druhou stranu osnovy a zase zpět. Hřeben slouží současně k přirážení útku, aby tkanina byla pravidelná. Je dobré také dbát na to, aby útková nit nezužovala postupně osnovu. To je třeba si na každém utkaném řádku kontrolovat.

Druhy vazeb

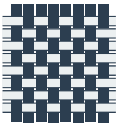

Aby se systém osnovy a útku spojil, existují různé techniky, kterým se říká vazby. Tím nejjednodušším typem vazby je plátno. Útková nit se při ní proplétá pravidelně střídavě osnovou. To znamená nad nití, pod nití a v další řadě zase obráceně. Při plátěné vazbě vypadá lícní i rubová strana stejně.

Druhou významnou vazbou je kepr. K této vazbě jsou zapotřebí nejméně tři brda, kterými se ovládají nitě osnovy, může jich být ale i více. Útková nit přitom přeskakuje dvě či více nití osnovy než se vrací dozadu za nitě osnovy. V následující řadě přeskakuje stejně, ale začíná posunuta o jednu nit osnovy dále.

Při této vazbě vznikají charakteristické šikmé pruhy. Podle toho, zda na lícní straně převažují nitě osnovní nebo útkové se také rozlišuje kepr osnovní nebo útkový. Tyto tkaniny mají jinou lícní a rubovou stranu, a sice k sobě opačnou. Pokud se útková nit proplétá vždy přes dvě nitě osnovy nahoru a přes dvě nitě zase dolů, vzniká takzvaný kepr zesílený oboulícní, kterému se také říká cirkas.

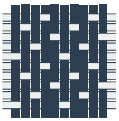

Třetí základní vazbou je atlas, při které útková nit také přeskakuje více nití osnovy než se vrací zpět za ni. V následujícím řádku se tento vazný bod, ve kterém útková nit kříží osnovu, posunuje nejméně o dvě nitě osnovy dále. To znamená, že i u atlasové vazby vznikají šikmé pruhy, pouze nejsou tak zřejmé.

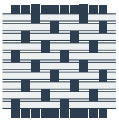

Dlouhé skoky ve tkanině způsobují, že je tkanina na omak hladká. Minimální velikost střídy, tzn. opakující se části, je 5 x 5 vazných bodů. Čím delší ovšem skoky jsou, o to hladší textilie vznikne. Atlas má v každém případě zřejmou lícní a rubovou stranu a označuje se rovněž jako atlas osnovní nebo atlas útkový. Damašek je tkán atlasovou vazbou a využívá se jeho rubová i lícní strana, protože každá z nich má jiný lesk.

Z těchto tří základních druhů vazeb se odvíjí další techniky. Existují stovky možností, které vedou ke změnám vzorů. Kterou vazbu použít, to záleží také na tkanině, kterou chcete utkat. Každá vazba má svoje specifické vlastnosti, kterých se přitom využívá. Vlastnosti tkaniny jsou trvanlivost, hustota, mechanická odolnost, při jiných zda jsou teplé, měkké, lesklé, hladké, vzdušné atd. To vše se ovlivňuje tím, jaký druh vazby a jaký materiál je ke tkaní zvolen.

Plátěná vazba je hustá a pevná, kepr je hebký a poddajný a v závislosti na použitém materiálu je také odolný. Atlasová vazba je hladká, a pokud je utkána ze lnu či hedvábí, docílíte i jejího lesku. V každém návrhu tkaniny musí tedy být skloubeny vlastnosti materiálu s druhem zvolené vazby.

Nyní jste již získali celou řádku vědomostí o tkaní a je nejvyšší čas osvojit si praktické dovednosti. Začněte s vaší první vlastnoručně vyrobenou tkaninou.

Přejeme vám přitom mnoho úspěchů a radosti z tvoření!

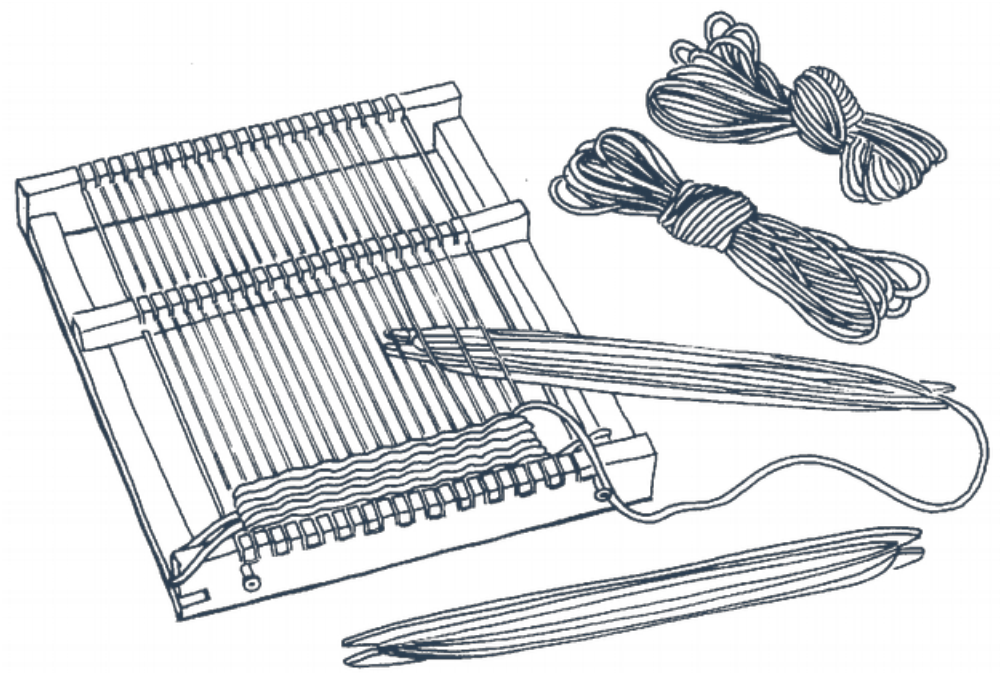

goki